

Lucía Larreategui San Martín
Eibar, Gipuzkoa
(1909-2002)

Aurkibidea

Biografia

Zuloagatarren etxean jaiotakoa.
Gerra aurreko Eibar oso ongi
ezagutu zuen.

Zintak

AB-173

• **Proiektua:** Egoibarra - Eibartarren Ahotan

- **Elkarrizketatzailea(k):** Alberdi Bilbao, Itziar - Sarasua Aranberri, Asier
- **Data:** 2000-01-27
- **Iraupena:** 91 min
- **Euskarria:** Hi8
- **Kodifikatzailea:** Bustinduy Arizmendi, Idoia

AB-175

- **Proiektua:** Egoibarra - Eibartarren Ahotan
- **Elkarrizketatzailea(k):** Alberdi Bilbao, Itziar - Sarasua Aranberri, Asier
- **Data:** 2000-02-07
- **Iraupena:** 90 min
- **Euskarria:** Hi8
- **Kodifikatzailea:** Gisasola, Jaione

Pasarteak

1. Isasiko eta Errabaleko komentuetako mojak

- **Erref:** AB-173/006
- **Iraupena:** 0:02:29. **Hasi:** 00:09:51. **Bukatu:** 00:12:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Eraikuntza erlijiosoak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizarekin lotutako pertsonak

Laburpena:

Komentuan entseguak egiten zituzten eta gero mojek merienda ematen zieten. Isasiko komentuan tornua zegoen eta ez ziren inoiz mojak ikusten. Errebalgo komentuan bederatziurrena egiten zen; mojek zerrenda pasatu eta gonei buruzko iritzia ematen zieten. Moja batzuk eibartarrak ziren, oso ezagunak.

2. Florentino Bueno izotz lantegia

- **Erref:** AB-173/017
- **Iraupena:** 0:02:13. **Hasi:** 00:34:00. **Bukatu:** 00:36:13
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa garbitzea
- Lantegiak » Ekonomia eta industria » Gipuzkoako lantegiak » Debabarreneko lantegiak

Laburpena:

Florentino Bueno izeneko izotz lantegia non zegoen azaltzen du. Barra luze batzuk egiten zituzten. Tabernetan erabiltzen zuten. Arraindegia kalean labaderoa zegoen eta garbiketara aritzen ziren.

3. Sukaldeko lurra eta txapa nola garbitzen zituzten

- **Erref:** AB-173/020
- **Iraupena:** 0:02:04. **Hasi:** 00:38:55. **Bukatu:** 00:40:59
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxearen egitura

Laburpena:

Sukaldea egurrezkoa izaten zen. Bi neskazahar etortzen ziren harea-potea saltzera, sukaldea garbitzeko. Lurra espartzuarekin eta txapa-gaina abarketa zaharren batekin garbitzen zituzten. "Sido!" izeneko garbigarriarekin garbitzen zituzten txaparen gainontzeko zatiak.

4. Egurrari argizaria nola ematen zioten

- **Erref:** AB-173/021
- **Iraupena:** 0:01:31. **Hasi:** 00:40:59. **Bukatu:** 00:42:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak

Laburpena:

Argizaria sukaldea ez beste guztiko lurrean ematen zuten, alanbrearekin. Prozesu guztia kontatzen du Luzia Larreategik.

5. Gripeak jota hil ziren zazpi eibartar

- **Erref:** AB-173/022
- **Iraupena:** 0:01:36. **Hasi:** 00:42:30. **Bukatu:** 00:44:06
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Gaixotasunak
- Aisia » Kultura » Musika

Laburpena:

Luzia Larreategi. 1909. urtean jaio zen Ibarkurutze kalean. Ama gripeak jota hil zen 1918an; beste sei eibartar ere gripeak jota hil ziren.

6. Bilbon kriada

- **Erref:** AB-173/023
- **Iraupena:** 0:03:25. **Hasi:** 00:44:06. **Bukatu:** 00:47:31
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ezkontzak
- Lanbideak » Neskameak

Laburpena:

Luzia 15 urterekin joan zen kriada Bilbora. 26 urterekin ezkondu zen San Andreseko parrokian, gerra hasi zenean. Bilbo ezagutu nahi eta haraxe joan zen kriada. Familiako kideak eta ohiturak kontatzen ditu. Zaldunak ikusi zituenekoa kontatzen du, beldurra pasatu zuelako.

7. Kuotako soldadu zegoen eibartarrarekin nobiotan

- **Erref:** AB-173/024
- **Iraupena:** 0:01:41. **Hasi:** 00:47:31. **Bukatu:** 00:49:12
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Soldadutza
- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ligatzea

Laburpena:

Bilbon nobioa topatu zuen, soldadu zegoen Juanito Ugarteburu eibartarra, baina Eibarrera etorrira haserretu egin ziren. "Garellano" erregimentuan egon zen soldadu Juanito. Kuotako soldadua zen: ordaindu egin zuen Bilbon bertan soldadutza egitearren.

8. Bilbon eibartarren bat ikusiz gero, poz handia

- **Erref:** AB-173/025
- **Iraupena:** 0:01:12. **Hasi:** 00:49:12. **Bukatu:** 00:50:24
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana

Laburpena:

Kriada Bilbon bi urte egin zituen. Eibartarren bat ikusiz gero, poz handia hartzen zuten. Olinpiadetara joan nahi zuen ezkon bidaian Bartzelonara baina Bilbon geratu ziren.

9. Durangotik etortzen zen txurro-saltzailea

- **Erref:** AB-173/029
- **Iraupena:** 0:01:46. **Hasi:** 00:52:18. **Bukatu:** 00:54:04
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Batetik bestera zebiltzanak
- Ekonomia eta industria » Txanponak, diru-kontuak
- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:

Durangoko txurro-saltzaileak beraien etxean gosaltzen zuen eta domeketan txurroak saltzen zituen. Erropak batu eta Durangoko tindategira eramaten zituen hark eta hurrengo igandean ekarri. Txurro-saltzailearekin joaten zen Luzia Debara gaztetan. Trenaren eta pastelen prezioak esaten dituzte. Etxean pellak egiten zituzten.

10. Kokoak jatearren, gaiztakeria

- **Erref:** AB-173/033
- **Iraupena:** 0:01:34. **Hasi:** 00:55:35. **Bukatu:** 00:57:09
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:

Arrateko maistrak koko bila bidaltzen zuen, eta behin, bere kabuz joan eta koko bat erosi zuenean, bertan konortea galduta geratu zen.

11. Eibarko zinemark eta zatikako filmak

- **Erref:** AB-173/039
- **Iraupena:** 0:02:55. **Hasi:** 01:02:49. **Bukatu:** 01:05:44
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Zinema

Laburpena:

<p>Filmak zatika ematen zituzten. Beldurrezko eszenak izaten ziren. Film mutuak izaten ziren, azpitoluekin. "La novia número trece" zen filmetako bat. Nikanor Txarlatana Pabelloian egoten zen. Txartelak lortzeko modua izaten zuten. "Kiputzanekua" zinema geroagokoa zen.</p>

12. "Gaztetasuna" kanta

- **Erref:** AB-173/047
- **Iraupena:** 0:01:23. **Hasi:** 01:19:42. **Bukatu:** 01:21:05
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Bestelako kantak

Laburpena:

"Don Poli"rekin (Policarpo Larrañaga abadea) gimnasia egiten zuten. Denek batera "Gaztetasuna" kanta abesten dute, osasunari buruzkoa. Omenaldiak eta diru-batzeak egiten zirenean abesten zuten.

13. Zekorketa dirua batzeko

- **Erref:** AB-173/048
- **Iraupena:** 0:01:54. **Hasi:** 01:21:05. **Bukatu:** 01:22:59
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana

Laburpena:

"Jardin de Convalecientes" egoitza aipatzen dute. Lucia Larreategik aitona anekdota bat kontatzen du: aitona, Errotatxok, 9 semeekin batera zekorketa bat egin zuen zezen-plazan ospitalerako dirua batzeko.

14. Doña Polonia eta Doña Maria maistrak

- **Erref:** AB-173/049

- **Iraupena:** 0:02:35. **Hasi:** 01:22:59. **Bukatu:** 01:25:34
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskolaz aparteko ikasketak

Laburpena:

Lucia Alondigako eskolara joaten zen, Doña Polonia Etxebarria maistrarekin. Gogorra zela diote. Laurogei lagun inguru izaten ziren gelan. Doña Mariari eraztun bat oparitu zioten eta gero harekin bekokian jotzen zituen. Arratsaldeetan bordatzen ikasten zuten.

15. Berorika zeini egiten zioten

- **Erref:** AB-173/052
- **Iraupena:** 0:01:16. **Hasi:** 01:27:20. **Bukatu:** 01:28:36
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Tratamenduak » Berorika

Laburpena:

<p>Medikuei, botikarioei eta abadeei berorika egin behar izaten zioten, baita Luciaren etxeko jabeari ere.</p>

16. Hika, zuka eta erdaraz zeinekin egiten zuten

- **Erref:** AB-173/054
- **Iraupena:** 0:01:19. **Hasi:** 01:28:44. **Bukatu:** 01:30:03
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Tratamenduak
- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz

Laburpena:

<p>Luciak dio euskaraz zuka egiten zutela. Doloresen eta Juanitaren etxean hika egiten zuten, baina Juanitak ahizpekin erdaraz egiten zuen.</p>

17. Kruzetaneke zinea

- **Erref:** AB-175/002
- **Iraupena:** 0:05:14. **Hasi:** 00:01:50. **Bukatu:** 00:07:04
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa

Laburpena:

Kruzetaneke etxea: kafetegia; zinea. Periko Kruzeta; oso gizon zuzena. Zinea nolakoa zen azaltzen dute: ederra, pianoa ere zegoen. Mutilak alde batera eta neskak bestera eseri behar izaten ziren. Pelikula amerikarrak. Beste zine batzuk: "Pabelloia". Zineko "akomodadorea".

18. Grabatugintza Eibarren; gai honen inguruan azalpen zehatzak

- **Erref:** AB-175/004
- **Iraupena:** 0:08:17. **Hasi:** 00:14:13. **Bukatu:** 00:22:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Emakumeak lan-munduan (etxetik kanpo)
- Ekonomia eta industria » Industria motak » Grabatua
- Ekonomia eta industria » Lan-prozesuak

Laburpena:

Grabatugintza Eibarren. Emakume askok lan egiten zuten etxean piezak grabatzen. Grabadore ezagunak: Jacinto Olabe, Larrañaga, e.a. Pieza bat grabatzeko prozesuaren gorabeherak. Urreduna. Gerra ondorengo urteetan, razionamendua zegoenean, okinek ogi berezia egin behar izaten zuten grabadoreentzat.

19. Dibujo klaseak Kontseju zaharrean

- **Erref:** AB-175/006
- **Iraupena:** 0:02:19. **Hasi:** 00:25:50. **Bukatu:** 00:28:09
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskolaz aparteko ikasketak

Laburpena:

Kontseju zaharrean dibujo klaseak ematen zituzten irakasleak: Jacinto Olabe; Antonia Olabe; Mugerza. Klaseak noiz izaten ziren; zenbat ordaintzen zen.

20. Eibarko kale-izendegia

- **Erref:** AB-175/008
- **Iraupena:** 0:01:25. **Hasi:** 00:30:10. **Bukatu:** 00:31:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Kaleak, plazak

Laburpena:

Dña Polonia Etxebarria; Ildefonso Irusta. Julián Etxeberria. Eibarko kale-izendegia.

21. Ibarkurutzeko eskola; irakasleak

- **Erref:** AB-175/009
- **Iraupena:** 0:02:29. **Hasi:** 00:31:35. **Bukatu:** 00:34:04

- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:

Alhondigako eskola Ibarkurutzean. Irakasleak: Dña Paca, Dña María eta Dña Polonia. Arrateko eskolako irakaslea, Dña Gregoria. Dña Mariari opari bat egin zioten eta damutu egin zitzaion bekorian eratzunarekin jotzen zuelako beti.

22. Sendagile ezagunak Eibarren

- **Erref:** AB-175/010
- **Iraupena:** 0:04:23. **Hasi:** 00:34:04. **Bukatu:** 00:38:27
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Medikak eta sasimedikak

Laburpena:

Sendagile ezagunak: Viteri; Don Ciriaco; Don Vicente. Don Ciriaco 1933an hil zen istripu baten ondorioz. Istripuaren inguruan hitz egiten dute, zazpi Eibartar hil ziren. Errepublikara garaian, San Ignazio eguna lan-eguna izatera pasatu zen eta horren inguruko kontuak kontatzen dituzte.

23. Errebal ingurua: dendak; etxeak

- **Erref:** AB-175/012
- **Iraupena:** 0:08:39. **Hasi:** 00:39:00. **Bukatu:** 00:47:39
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Merkataritza, dendak (kokapena)

Laburpena:

Ibarkurutzea. Lucía, Zuloagaren etxean jaio zen. Etxe hartan bizi ziren eibartarrak aipatzen dituzte. Ibarbe etxea, Don Eugenio Urroz parrokoa bertan bizi zen. Café Europeo. Matildenekoa denda (gauero kafea tostatzeko). Errebal inguruko denda guztiak gogoratzen ditu Luciak. Tren geltokia. Armarridun etxeak Eibarren.

24. "Indianokua" jauregia eta ingurua

- **Erref:** AB-175/013
- **Iraupena:** 0:02:14. **Hasi:** 00:47:39. **Bukatu:** 00:49:53
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak

Laburpena:

<p>Indianoko Jauregia. Ortu ikusgarriak zituen (mandarinak....). Pegora ederra baina oso iluna. Neskamea izaten zuten. Etxe iluna; umeen ikuspegitik "misteriotsua". Etxe ingurua nolakoa zen: erreka; oilotegia; Areatzako presa. Familia bakarra bizi zen bertan. Goiko pisuan, Markesa bizi zen, beraien tia. Pantale&ocute;n izeneko gizonak Indianoko ortuak zaintzen zituen.</p>

25. Eskola kontuak; Dña Polonia irakaslea

- **Erref:** AB-175/016
- **Iraupena:** 0:01:47. **Hasi:** 00:56:53. **Bukatu:** 00:58:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak

Laburpena:

Dña Polonia Etxebarria irakaslea; nolakoa zen. Eskola kontuak; auzoaren arabera joaten ziren eskola desberdinetara.

26. Aldatzeko mojak Eibarren; lehenengo urteak

- **Erref:** AB-175/017
- **Iraupena:** 0:04:07. **Hasi:** 00:58:40. **Bukatu:** 01:02:47
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Mojak

Laburpena:

Aldatzeko monjak. Madre Loyola. Pageiko etxe batean hasi ziren klaseak ematen (gaur "El Casco" dagoen tokian). Natividad Bazterra, Eibarko lehenengo moja. Etxean nola hartu zuten gurasoek alaba moja sartzeari.

27. Udaletxeko eskolak; irakasleak

- **Erref:** AB-175/018
- **Iraupena:** 0:01:18. **Hasi:** 01:02:47. **Bukatu:** 01:04:05
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:

<p>Udaletxean eskolak ematen zituzten garai batean. Irakasleak: Dña Petra, Dña Aurora, Dña Clara, Srta. Nieves, Dña Consuelo, Dña Domitila.</p>

28. Aldatzeko ikastetxearen inguruko kontuak

- **Erref:** AB-175/019
- **Iraupena:** 0:05:41. **Hasi:** 01:04:05. **Bukatu:** 01:09:46
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskolara herritik kanpo
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:

11 urterekin Aldatzera joan zan ikastera. Madre Loyola, oso maistra ona. Nola erabaki zuen irakasle ikasketak egitea. Berarekin batera beste batzuk ere jardun zuten magisteritza ikasten: Dolores Areta, Petrachueca, Lasa, Pakita Abendibar, María Aristondo, Arrizabalaga, Carmen Peña (Dña Auroraren alaba). 4 urtetan egon ziren Gasteizen ikasten. Aldatzeko mojek, pianoa jotzen irakasten zuten.

29. Maltzagako eskolaren inguruko azalpenak

- **Erref:** AB-175/021
- **Iraupena:** 0:02:01. **Hasi:** 01:13:49. **Bukatu:** 01:15:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak

Laburpena:

Margarita Murgizu Maltzagako eskolan hasi zen klaseak ematen. Eskola munizipala zen eta 6-14 urte bitarteko umeak joaten ziren. Asko baserritarrak ziren; beste batzuk erdaldunak. Lehenengo Margaritaren ahizpa egon zen irakasle bertan. Klaseak erdaraz ematen zituzten. Eskolan beti erdaraz egin behar izaten zen.

30. Eibarko apaizak

- **Erref:** AB-175/022
- **Iraupena:** 0:02:05. **Hasi:** 01:15:50. **Bukatu:** 01:17:55
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizarekin lotutako pertsonak

Laburpena:

Eibarko abadeak. Don Juan Ibargutxi. Don Poli. Don Gabriel Aldatzera joaten zan. Aitortza egiteko abade bigunena aukeratzen zuten. Don Gabriel Santa Iñes-eko konbentuan bizi zan. Don Gabriel, Don Mateo eta Don Juan Aldatzen.

31. Maistra lana eta ikastolen hasiera

- **Erref:** AB-175/024
- **Iraupena:** 0:05:03. **Hasi:** 01:21:00. **Bukatu:** 01:26:03
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak

Laburpena:

Margarita eskolak ematen hasi zenean klase bakoitzean 25 ume inguru zituen. Lehenengo baserria eta gero taberna izandakoa. Kapila bat egin zuten, San

Rafael. Eskola, mostradore eta guzti. Ikastoletan maistra izateko deialdia. (Oso ondo kontatzen du dana). Etxean telefonorik ez eta Tanborreneko dendara deitu zuten. Bilboko ikastolan hasi zan klaseak ematen.

32. Belgikara ihes umeekin

- **Erref:** AB-175/025
- **Iraupena:** 0:03:40. **Hasi:** 01:26:03. **Bukatu:** 01:29:43
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ihes egin beharra
- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Bestelako kantak

Laburpena:

Gerra denboran, Belgikara joan zen Margarita umeekin. Gregorita Olañeta, Amberesen ezkontuta. Laguntza asko. Eibartarrak zelan heldu ziran Amberesera. Bilbotik zelan egin zuten ihes, "La Havana" barkuan. Umeek abesten zuten kantu bat gogoratzen du.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2025-11-21

CC-by-sa | Ahotsak.eus
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com